

Byggnadsvård intresserar

Det var fullt i slöjdsalen på gamla folkskolan då Silmu hade byggnadsvårdsdag. Närmare fyrtio personer deltog och mycket mera ryms där inte utan att det blir trångt. Det var inte så underligt för föreläsarna var bra. I fem timmar fick vi höra en hel del om målfärger utomhus, timmerhus och stilar.

Panu Kaila talade om kokfärg (som han föredrog att kalla den traditionella rödfärgen). Det finns nämligen en hel del "rödfärg" som alls inte kokats på gammalt sätt. Det finns en mängd recept men det traditionella är att använda rågmjöl och koka minst 2 timmar så det blir tillräckligt "klistrigt". Pigmentet är ett problem då Falu rödfärg numera är ett skyddat namn och det gamla pigmentet från Falu koppargruva inte säljes annat än just i Falu rödfärg.

Dessutom bör man blanda i järnvitriol eller zinkvitriol – absolut INTE koppavitriol. Missförstånd har uppstått då zinkvitriol ibland kallas "kopparrök" därför att man brände bort zinken ur kopparmalmen.

Ibland kommer det svarta prickar på ny rödfärg men det är bara att tvätta bort dem. Helst inte med kemikalier som mögeltvätt eller liknande utan hellre då linoljesåpa eller t.o.m. Fairy. Det är inte bra att dra på ny rödfärg för prickarna försvinner då färgen blir gammal.

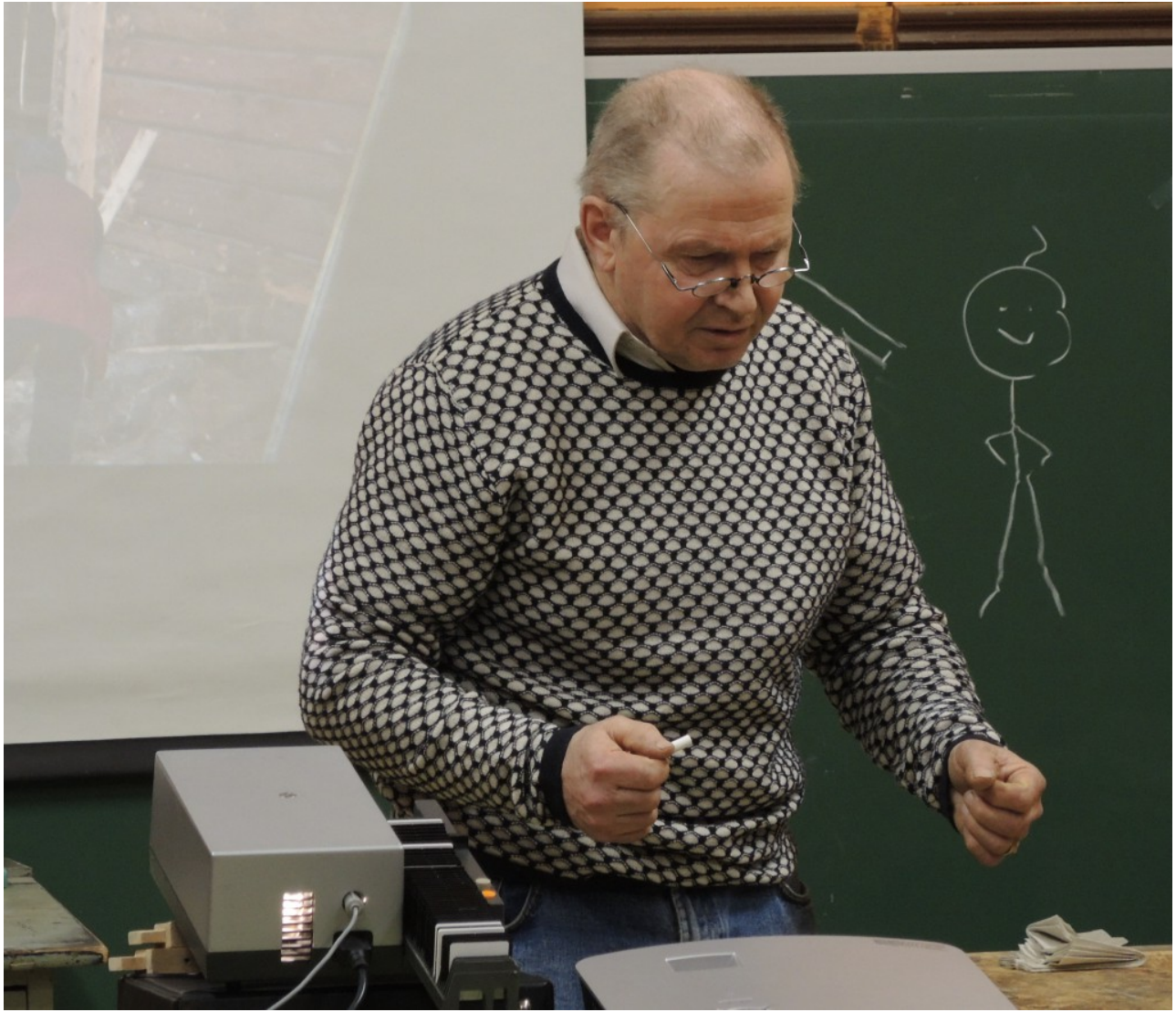
Nytt (åtminstone för mej) var **mjölkfärg** som inte behöver kokas men man bör blanda i cement (vanlig portlandcement) som inte fungerar som bindemedel utan som reagens. Annars tvättas färgen bort av regn.

I vårt byggnadsvårdsbibliotek på gamla folkskolan finns nu Panu Kailas bok "Kesällä töitä teki maalari" (2012) – en tjock lunta på 539 sidor om traditionell utomhusmålning så den som missade föredraget kan titta i boken. Rekommenderas varmt.

Sedan berättade byggmästare Leif Slotte om reparationer på timmerhus. Ett stockhus är som ett lego – man kan lyfta upp hela stommen och byta stockar underifrån. Det går till och med att lämna bort en stock då man flyttar stommen och inte hittar rätt stock genast. Sedan sätter man bara in den senare på sin plats.

Här är en timmerstomme upplyft och fem stockvarv förnyas nedifrån.

Här är stommen nedsläppt på de nya stockvarven (som har samma färg som de ursprungliga). Det man bör komma ihåg med stockhus är att de sätter sej under en lång tid. Det kan ta upp till tio år och sjunka med tio cm ifall det är nybyggt. Dörrar och fönster måste därför ha sjunkmån tillräckligt. Däremot står ett hundra år gammalt stockhus stadigt och stilla ifall man inte börjar flytta det.

Det går att byta nedersta stocken (syllen) utan att riva stående brädfodring genom att man sågar av bräderna i nedre

ändan, byter syllen och fäster ny vattenlist under de avsågade ändarna. Sedan sätter man en bräda under vattenlisten.

Vi har flera böcker om vården av stockhus i vårt bibliotek.

Arkitekt Tove Hagman talade om stilar och bevarande av dem. Problemet är ofta "tolka eller kopiera" ? Vårt traditionella byggande har ofta gått ut på att använda de material vi har i närheten (stockar från Labby timmermalm och sten) på bästa och billigaste sätt. Det har hela tiden kommit inflytande från stilar utifrån men de har anpassats till vår egen verklighet (och plånbok). Med trä har man efterliknat stenhus och målfärgerna har också valts för att ge ett intryck av de "finare" stenhusen.

Stilar och ändringar i gamla hus

Arkitektur, en politisk eller ide'ell tanke

- Utvecklingen under svenska tiden;
byggnadskroppen, gatunätet, den svenska staden
säkerhet och hälsa, värme och ljus
- Vårt ryska arv
byggnadskroppen, gatunätet, öppet och ordnat
säkerhet och hälsa, höjd och grönska
- Självständighetstiden
som en del av Europa med egen identitet

Tyvärr fick jag inte en bättre bild av Tove men det var för mörkt i salen.

Diskussionen var tidvis ganska livlig och det märktes att deltagarna var intresserade av byggnadsvård. Efter de inledande problemen med tekniken (som vanligt) så fungerade vår slöjdsal bra för den här typen av föreläsningar. Möjligen hade en trådlös mikrofon för föreläsaren varit bra men vi är en fattig förening och får vänta med det tills vi hittar något begagnat, bra och billigt ...

Köket fick nu sitt eldprov och fungerade fint. Inga hade bakat hemma och ställt i ordning massor av kaffe och tilltugg så att ingen skulle gå hungrig. Tre kaffepauser på fem timmar behövdes också. Kaffeserveringen fick befogat tack av deltagarna.

En riktigt lyckad dag och vi får tacka SILMU för att ha tagit hit så bra föreläsare. Nu har vi också testat gamla folkskolan för litet större tillfällen. I lilla salen ryms det tjugo

personer medan fyrtio är ganska lämpligt för slöjdsalen. Nu fanns det möbelkursens möbler runtom väggarna så i bästa fall kunde man få in 50-60 personer.

Det blev litet rivstart på årets verksamhet men vi fortsätter i april och efter vårsådden.